

Geaardheid of scheefgroei ?

(een psychologische kijk op homofilie)

(door Dr. Gerard van den Aardweg, psycholoog)

1. Het huidige maatschappelijke klimaat rond homofilie

Homofilie is normaal

en moet worden aanvaard ...

Van alle kanten wordt verkondigd dat homofiele gevoelens *normaal* zijn en dat het alleen maar gaat om een kwestie van voorkeur of smaak. Onmiddellijk daarna komt dan een pleidooi voor maatschappelijke *aanvaarding*. Men wil homoseksueel gedrag en homoseksuele verhoudingen gelijkgesteld zien aan heteroseksualiteit, dus men ijvert voor onder andere juridische gelijkstelling van de homofiele verhouding aan het huwelijk, voor meer *voorlichting* over het normaal zijn van homofiele gevoelens; men stelt dat het enige vraagstuk dat door het verschijnsel homofilie wordt opgeroepen een maatschappelijk is: de erkenning van de rechten van een eeuwenlang onderdrukte minderheidsgroep. Sommigen gaan nog een stap verder en willen de gedachte ingang doen vinden dat ieder volwassen mens voor een gedeelte ook homofiel zou zijn - de *opvoeding* moet veranderen en wel in een meer homovriendelijke richting, onder andere door de rollen van jongens en meisjes consequent gelijk te schakelen.

We merken op dat de zogenaamde homoseksuele emancipatiebeweging hierin hand in hand gaat met de feministische beweging. Beide zijn het erover eens dat er van alles moet veranderen op het gebied van de *rollen* van man en vrouw. De leus is dat wij af moeten van de tot nu toe geldende *rolpatronen*. Onder druk van de cultuur zouden wij opgevoed worden tot de traditionele mannelijkheid en vrouwelijkheid, tot het aanvaarden van opgedrongen vormen van omgang tussen de seksen en tot het accepteren van het huwelijk als enig mogelijke relatievorm op seksueel vlak.

Maar, zegt men, de seksuele natuur is zoveel rijker geschakeerd en de *wetenschap* van onze tijd heeft ons doen inzien, dat er heel andere soorten van even natuurlijk seksueel gedrag,

seksuele liefde en seksuele relatie zijn. Vrije baan dus daarvoor; kom los van de achterhaalde vooroordelen! De waarschuwendende vinger wordt geheven: wie homofilie niet als normaal kan aanvaarden *discrimineert* in feite mensen die anders *geaard* zijn, misschien wel omdat hij zelf de homofiele zijde van zijn gevoelsleven heeft *verdrongen*. of erger, omdat hij lijdt aan *homofobie*, een ziekelijke vrees voor homofiel gedrag...

Onvrijheid van dit klimaat

Deze gedachten, die met klem worden uitgedragen voor radio en televisie, in kranten en weekbladen, door een organisatie als de N.V.S.H. (Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming) en door menige instantie op het terrein van de volksgezondheid, hebben andere geluiden bijna onhoorbaar gemaakt. Het is een gewoonte geworden om aan de studenten aan universiteiten in deze geest over homofilie college te geven, een docent die een andere mening zou laten horen zou onder druk van een sterke verontwaardiging worden gezet.

Het is een gewoonte geworden om in deze geest te schrijven in contactbladen voor artsen, psychologen en maatschappelijke werkers. Als er meningen over homofilie in de publiciteit komen, die verschillen van die van de homoseksuele emancipatiebeweging, worden deze niet alleen in de dag- een weekbladpers, maar ook in de vaktijdschriften neerbuigend of spottend becommentarieerd. Het is geen wonder dat in dit klimaat geen onbevange onderzoek naar het ontstaan en zeker niet naar de behandeling van homofilie van de grond kan komen aan de officiële wetenschappelijke instellingen. De meeste uitgeverijen durven het niet aan om publicaties op de markt te brengen die niet de gangbare refreinen aanheffen (zij krijgen voorspelbaar afbrekende kritiek). Wij tekenen daarbij aan dat de propaganda voor het aanvaarden van homofilie als iets normaals,

voornamelijk uitgaat van strijdbare homofielvoelenden, die in de pers aan het woord komen, als er iets over homofilie te doen is, of als er een boek of artikel over dit onderwerp is verschenen. Men schijnt te vinden dat deze mensen de beste deskundigen zijn in hun eigen gevoelsleven. Als we wat dieper ingaan op de zaak is er echter meer voor te zeggen dat juist zij *in eigen zaak geen goede rechters kunnen zijn*.

Homofilie als gevoelsstoornis

Iedereen zegt dat het normaal is, horen we nogal eens zeggen door vooral jonge mensen die met dit probleem zitten. *Iedereen* heeft het echter niet bij het rechte eind. Homofielgeoriënteerden krijgen dit weliswaar van artsen, psychologen en zielzorgers te horen, vaak met de toevoeging: *Waarom zou je moeite doen? Accepteer dat je nu eenmaal "zo" bent, neem een vriend, ga naar een homoclub; er is toch niets aan te doen...*, maar daarom is dit nog niet waar. Laten we een alternatieve benadering voorstellen. Om te beginnen valt homofilie te belichten als een in de jeugd gegroeide gevoelsstoornis, en dat met geduld en goede wil bij veel homofielvoelenden een ingrijpende verandering ten goede te bereiken is. Het valt niet mee om de juiste toon te treffen. Strijdbare homofielgerichten willen dikwijls niet discussiëren maar alleen hun eigen gelijk horen; zij zijn doof voor argumenten en feiten. Zij vallen aan, drukken hun visie door en zij hebben veel succes. Deze mensen dwingen ons tot een krachtige stellingname. Maar beter kunnen wij toch de niet zo luidruchtige, meestal vergeten groep voor ogen houden van de welwillende mensen die onder hun homofilie of onder de gevolgen ervan, zoals sociale isolatie, ongehuwd blijven, vereenzaming lijden, of die zich ongelukkig voelen en minderwaardig, of die wanhopig zijn, of die misschien wel een homofiel leven leiden maar er geen vrede mee hebben, of die leven onder de doem van het *ik kan me toch nooit anders voelen*. Denk niet dat die groep zo klein is. Als men het in een persoonlijk gesprek op de man af vraagt, blijken de meeste mensen met deze oriëntatie ergens wel te willen veranderen, *als het maar zou kunnen*.

Zeker zullen ook velen van hen zich ertegen verzetten om hun gevoelens als *neurotisch* te beschouwen, of om daadwerkelijk de weg naar verandering in te slaan, maar we moeten toegeven dat zij daarin door het heersende klimaat niet bepaald worden aangemoedigd. Dezen en vanzelfsprekend degenen onder hen die hoe dan ook proberen om afstand van hun gevoelens te nemen, verdienen realistisch begrip - geen beschermend soort sentimenteel begrip - aansporing en inzicht in hun persoonlijkheid. Vooral voor hen, voor hun huwelijkspartners als zij getrouwd zijn, voor hun ouders die verdriet hebben over de richting waarin hun kind zich heeft ontwikkeld, en verder voor hen die in hun werk of privé-leven geconfronteerd worden met de problemen van homofielvoelende mensen, is het volgende bedoeld.

(Een aanwijzing bij dit laatste is het feit dat 60 % van de "maatschappelijk aangepaste" homofielvoelenden (van bijna 1000) ooit om psychologische of psychiatrische hulp heeft verzocht.)

2. Wanneer is iemand homofiel ?

Geen twee mensensoorten

De uitspraak *hij is homofiel, zij is lesbisch*, wekt de indruk dat betrokkene hoort tot een ander soort mens dan de gewone, die seksueel voelt voor het andere geslacht. Een miserabel woord valt tegenwoordig hoe langer hoe vaker: *geaardheid*. Het suggereert dat men zo geboren wordt. Deze voorstelling is foutief. We zullen nog toelichten dat *homofielgerichten* geboren worden met dezelfde lichamelijke uitrusting als anderen én met dezelfde geestelijke of psychische aanleg. Als een zeker percentage van mannen met homogevoelens in hun gedrag en interesses onmannelijk of soms zelfs verwijfd aandoen, is dat geen bewijs voor een aangeboren *andere* aard. Het is een effect van opvoeding of van een gegroeide kijk op zichzelf. De mannelijke vrouw met lesbische gevoelens is van natuur niet zo, maar ze is zo geworden door een bepaald minderwaardigheidscomplex; er bestaan trouwens uitgesproken *vrouwelijke* vrouwen met die gevoelens, van wie niemand het zou denken.

Met het woord *minderwaardigheidscomplex* lopen we al ver vooruit op ons betoog. We willen inderdaad naar voren brengen dat homofiele gevoelens voortkomen uit een speciaal type van minderwaardigheidscomplex: *in aanleg* is de homofiele persoon dus niet *homofiel*, maar heteroseksueel. Hij of zij heeft misschien geen of slechts zwakke heteroseksuele interesses, maar daarom is die persoon nog wel in wezen een heteroseksuele man of heteroseksuele vrouw. Een *homofiel* bestaat dus strikt genomen niet, er zijn slechts mensen met homofiele neigingen. Daarom spreken we alleen over homofiel-voelenden en dergelijke, en niet over *homofielen*.

Homofiele gevoelens - Omschrijving

Homofiele gevoelens zijn gevoelens van verliefdheid en/of seksuele of erotische interesses ten aanzien van personen van de eigen sekse. Een bijkomend verschijnsel is dat dit bij mensen boven de puberteitsleeftijd (dus vanaf ongeveer 17 jaar) samengaat met een duidelijke zwakte of ongeveer afwezigheid van erotische interesses in het andere geslacht. We moeten meteen een onderscheid maken: homofiele gevoelens in de puberteit zijn dikwijls van voorbijgaande aard en te zien als een fase van de psycho-seksuele ontwikkeling. Zij verdwijnen restloos als bij het ouder worden de volgende fase begint met het ontwaken van heteroseksuele gevoelens. Zoals wij zullen beschrijven is die puberteitsperiode (en de voorpuberteit) wel erg belangrijk in verband met het ontstaan van *echte* homofilie: homofiele gevoelens die ook later in het leven blijven voortbestaan.

We moeten verder niet uit het oog verliezen dat het woordje *homofilie* staat voor een grote verscheidenheid van vormen en soorten. Er zijn bijvoorbeeld mannen die zich aangesproken voelen door bijna alle mannen die zij tegenkomen en anderen die slechts erotisch geïnteresseerd zijn in speciale mannentypen. Bij sommigen is het homo-gevoel in hun fantasie doorlopend werkzaam, als een obsessie, bij anderen komen meer buien of vlagen van homo-interessen voor. Sommigen zijn uitsluitend gericht op partners van de eigen leeftijd, anderen op ouderen, weer anderen op jongemannen of pubers en kinderen (homoseksuele pedofilie).

Ook zijn er bij wie de voorkeurspartners wisselen. Verder kunnen de *rollen* die men tegenover eventuele partners aanneemt, verschillen; er zijn homo-gerichten die overwegend de actieve, anderen die overwegend de passieve rol spelen; velen wisselen van rol.

Homo-georiënteerden kunnen soms duidelijke hetero-gevoelens hebben: deze noemt men *biseksueel*. En er zijn er die bijna geen of maar sporadisch hetero-interessen kennen, de zogenaamde *exclusieve* homofiel-gerichten. Nog een onderscheid: sommigen willen een partner voor een duurzame relatie, anderen zouden dat niet eens kunnen wensen. Tussen willen en realiseren bestaat in deze wel een grote afstand; een werkelijk duurzame relatie is uiterst zeldzaam, zo ze al ooit voorkomt. In welk land of in welke groep men dit ook onderzoekt, de uitkomsten zijn steeds dezelfde. Niettemin is het reëel om een onderscheid te maken tussen degenen die vluchtige contacten zoeken en zij die langere tijd op één partner gericht zijn - al is dat dan ook niet zo lang.

Vóórkomen

Strijdende homofiel-voelenden hebben de leuze in de wereld gebracht dat *1 op de 20 mensen homofiel is*. Dat is pure propaganda. Men schijnt te denken dat homofilie eerder als normaal erkend wordt wanneer een hoog percentage van de bevolking deze gevoelens zou hebben. Dit is natuurlijk niet zo; als een hoog percentage van de mensen reumatische aandoeningen heeft, is reuma daarom nog niet minder een ziekte.

Het lijkt alsof homofilie de laatste jaren enorm is toegenomen. Het valt echter te betwijfelen of het aantal mensen met homofiele gevoelens zo drastisch gestegen is, hoewel het percentage van hen die deze gevoelens in homoseksueel gedrag omzetten door en na de zogenaamde seksuele revolutie gestegen is. En de vergrote aandacht die dit onderwerp krijgt, draagt er zeker toe bij om de indruk te wekken dat homofilie alom aanwezig is. Homofilie is een van de symbolen van de vooruitstrevende maatschappijvisie geworden.

*Zelf-identificatie**of zelf-etikettering ("Ik ben homofiel")*

Dikwijls maakt de jonge mens die homofiele interesses bij zichzelf opmerkt een nare tijd door. Hij voelt zich geleidelijk van zijn leeftijdgenoten vervreemden, omdat hij hun interesses in de andere sekse niet kan delen en het gevoel heeft dat hij moet doen alsof. Hij schaamt zich; als er over homofilie gesproken wordt, zou hij het liefst wegkruipen omdat hij sterk denkt dat de anderen hem (of haar) erop aanzien. Hij tobt er in stilte over, kan een tijdlang proberen om ook tegenover zichzelf zijn interesses te ontkennen of te bagatelliseren. Op een gegeven ogenblik, vaak rond het 18de jaar, ziet hij zichzelf in de ogen en geeft toe, *ik ben homofiel*. Dit kan een opluchting betekenen. De acute spanningen zakken maar er wordt wel een prijs voor betaald. Wat de jonge man of de jonge vrouw bijna nooit herkennen, is dat zij zichzelf met deze *zelf-identificatie* vrij definitief een etiket hebben opgeplakt, zichzelf hebben ingedeeld bij een tweede soort mensen. Want al kunnen zij soms naar buiten toe de houding aannemen dat zij helemaal tevreden zijn met hun *geaardheid* en heftig de normaliteit van hun instelling verdedigen, in hun hart blijft een vaag gevoel van *anders zijn is minder zijn* bestaan. Het kan een geruststelling zijn om zich nu ergens bij te voelen horen, om thuis te zijn in een groep van gelijkgerichten en zich niet meer te hoeven *maken* tegenover de heteroseksuele wereld; daar tegenover staat dat er in het *ik ben nu eenmaal zo* een onwrikbaar fatalisme is opgesloten. De jonge mens denkt niet: *Ik heb inderdaad regelmatig, of soms, homofiele opwellingen, maar in de grond van de zaak ben ik natuurlijk hetzelfde geboren als ieder ander*, maar *Ik heb een ander wezen, ik draag een soort doem met me mee*.

Deze tragische zelfetikettering sluit aan op een al veel langer bestaand minderwaardigheidsgevoel, op een gevoel buitenstaander te zijn. Het *ik hoor er niet echt bij* krijgt in de zelfbestempeling *ik ben homo* definitief zijn beslag. Er niet bijhoren, altijd afstand voelen tot de anderen, zich altijd afzijdig moeten houden, is dan ook een typerend begeleidend gevoel van mensen met dit probleem.

Maar komt dat juist niet doordat zij maatschappelijk altijd worden gediscrimineerd? Neen. Het is zo dat mensen met homofiele gevoelens door anderen in dit opzicht niet werkelijk als normaal worden beschouwd, maar de hoofdoorzaak voor het gevoel van tragisch-anders-zijn zit vanbinnen. De mensen houden dit gevoel ook wanneer zij in een accepterende omgeving leven. Het is een deel van hun neurose.

Nu velen denken dat sommige mensen nu eenmaal met een homofiele geaardheid zijn geboren, die zij het beste maar kunnen aanvaarden, kan de fatalistische zelf-etikettering meer dan ooit door anderen in de hand worden gewerkt. Herhaaldelijk komt het voor dat jongeren die over hun misschien nog niet vastgelegde homofiele interesses vertellen, van deskundigen te horen krijgen dat zij homoseksueel zijn. De klap komt hard aan en de hoop is de bodem ingeslagen.

De reactie van de begeleider zou moeten zijn: *Je hebt wel interesses voor je eigen sekse, maar dat is nog een kwestie van onvolwassenheid. Je wezen is niet zo; je heteroseksuele aanleg is nog niet ontwaakt.*

3. Leven als homofiel

De seksuele spanningen kunnen groot zijn zodat de jonge mens met homo-gevoelens gemakkelijk gelooft dat het aangaan van een homo-relatie of het zoeken van homoseksueel contact de oplossing is voor alle problemen. Voeg daarbij dat hij veel redenen leest en hoort die zijn eventuele weerstanden tegen een homo-leven verder verzwakken. Hij komt echter terecht in een volkomen neurotische soort van leven, en innerlijk in een toestand die niet zelden met een verslaving te vergelijken is.

Het homo-bestaan wordt in de media op een scheefgetrokken, rooskleurige manier voorgesteld. Dat is begrijpelijk want men wil het normaal verklaren. Als men echter jarenlang allerlei verhalen van praktiserende homo-voelenden heeft gehoord, wordt het duidelijk dat het geluk in dat leven niet te vinden is. Onrust in de contacten, eenzaamheid, jaloezie, veel zelfmoorden, neurotische depressies: dat is de andere kant van de medaille, die we in de pers nauwelijks tegenkomen.

Een kleine illustratie is het geval van de bekende Duitse homofiel-gerichte seksuoloog die dikwijls in het openbaar de duurzame, trouwe homofiele relatie aanpreeft, maar zelf, na een (hoeveelste?) mislukte relatie een eind aan zijn leven maakte. Zijn tragische einde werd uit het nieuws gehouden. Zou het sommigen immers niet aan het denken kunnen zetten?

Een ex-homofiel vat zijn vele verhalen over het homo-leven als volgt samen: *het wordt, ondanks uiterlijke schijn, gedragen door wanhoop*. Een journaliste interviewde mensen die als homofiel leefden:

Het is een rauwe wereld, die ik mijn ergste vijand niet zou toewensen, aldus een man die als een "verslaafde" overkomt. In de loop van de jaren heb ik met een reeks kamergenoten geleefd. Sommigen van hen verklaarde ik mijn liefde. Ze zwoeren dat ze van me hielden. Maar homoseksuele banden beginnen en eindigen met seks. Er is weinig anders om op te drijven. Na enige tijd... worden de partners nerveus; ze willen nieuwe opwindingen, nieuwe ervaringen. Ze beginnen elkaar te bedriegen, eerst in het geheim, daarna openlijker. Er komen jaloezies uitbarstingen en ruzies. Tenslotte ga je uit elkaar en herbegint het rondscharrelen op zoek naar een nieuwe minnaar.

Een moeder van een lesbische dochter die zelfmoord had gepleegd, zei het als volgt:

Een wereld waarin de emoties uit leugens zijn opgebouwd. Om een bevrediging voor het moment te krijgen, zeggen homoseksuelen "ik hou van je", even vaak als ze goeiemorgen zeggen. Als de ervaring voorbij is, zijn ze maar al te gauw bereid om "vaarwel" te zeggen. De jacht begint opnieuw.

Wij beweren dat deze visies geen zwarte of moralistische overdrijvingen zijn. De mens met homo-gevoelens wordt gezogen naar een neurotisch en conflictueus bestaan. Jonge mensen met dit probleem kunnen koppig en onbeïnvloedbaar, tegen alle adviezen in, ondanks het verdriet dat zij bijvoorbeeld hun ouders aandoen, *kieszen voor* wat ze in hun onwetendheid aanzien als *hun geluk*. Zij willen niet anders - althans voorlopig. Het zijn harde woorden maar het is wel zo.

Sommigen van hen verloederen, hun frisheid en blijheid verdwijnen; zo worden op veel gebieden slapper - als verslaafden. Maar er zijn er gelukkig ook die een andere weg willen inslaan.

4. Aangeboren andere geaardheid ?

Een hardnekkig idee is dat homofilie er al bij de geboorte inzigt. De meeste mensen vinden nog wel dat homofilie abnormaal is maar denken toch dat men zo geboren wordt. In strijd bare homofiele kringen wordt het leven van de theorie, dat men zo geboren is, zolang mogelijk gerekt, ondanks het feit dat er hoe langer hoe meer vondsten tegen pleiten.

Ligt het aan de hormonen? Neen, zei een deskundige op dit terrein, het is een zuiver psychologisch verschijnsel, dat ook niet kan veranderd worden door toediening van endocriene stoffen.

Is het een factor van spierzwakte; kan misschien een geringere spierontwikkeling hebben meegewerkt aan het ontstaan van een homofiele instelling? Hoogstens kan een minderwaardigheids-gevoel over het lichamelijke voorkomen, lichaamsbouw en dergelijke in de jeugd tot een homofiele verwerking aanleiding geven.

Dat we de oorzaken van homofilie niet in afwijkende geslachtshormonen moeten zoeken, blijkt vervolgens ook hieruit dat mensen die op grond van een gestoorde klierontwikkeling wel degelijk hormonale afwijkingen hebben, zich in seksueel opzicht niet abnormaal hoeven te ontwikkelen. Uit alles wordt duidelijk dat het niet in de hormonen zit. De geslachtschromosomen zijn rechtstreeks te onderzoeken. Homofiel-ingestelde mannen en vrouwen blijken normale mannelijke, respectievelijk vrouwelijke chromosomen te hebben. Dat wil zeggen dat we moeten aannemen dat alle functies die met het geslachtelijke samenhangen, van de bouw van organen tot aan de hersencentra die met seksualiteit te maken hebben, in aanleg bij homofiel-voelenden normaal aanwezig zijn. De theorie van een aangeboren afwijkende *seksualiteit* of seksuele richting gaat dus niet op.

Geen homofiele geaardheid

Er is geen erfelijke factor gevonden waarin homofiel-voelenden van anderen zouden verschillen, geen seksueel-erfelijke factor en geen andere. Zelfs in het werk van Masters en Johnson die volmaakt aanvaardend staan tegenover homoseksueel gedrag, staan niettemin volgende opmerkelijke woorden:

Het is van vitaal belang dat alle beroepskrachten in de gezondheidszorg in gedachten houden dat de homoseksuele man of vrouw in wezen een man of vrouw is door genetische bepaaldheid (erfelijkheid) en dat ze homoseksueel georiënteerd zijn door "een aangeleerde voorkeur".

De geschiedenis van de theorie van de homoseksuele geaardheid is lang; die theorie is echter geleidelijk afgebrokkeld tot er nauwelijks nog wat van over is. Geen erfelijk overgedragen homofilie, geen hormonenstoornis voor de geboorte of daarna. Ook geen afwijkingen in lichaamsbouw, organen, hersenen, zenuwstelsel of klieren. Stel dat er nu eens wel een lichamelijke of erfelijke oorzaak voor homofilie was gevonden, dan zouden we daaruit niét kunnen afleiden dat homofilie dus een normale variant van seksualiteit zou zijn. Het is goed om dit duidelijk te beseffen want niet zelden schijnt men te denken dat als iemand *zo geboren is* hij uit hoofde van dit feit als een *normale variant* zou kunnen worden beschouwd.

5. Is iedereen biseksueel ?

We hebben gezien dat er geen reden is om te denken dat homofiel-voelenden lichamen verschillen van anderen, dat het idee van *homofiele geaardheid* niet klopt. Maar zit er dan misschien waarheid in de gedachte dat ieder mens een biseksuele aanleg heeft? Als het alleen maar een kwestie zou zijn geweest van opvoedingsgewoonte, culturele gebruiken, of de jonge mens homo- of heteroseksueel zou worden, of half-om-half, zou het voortbestaan van het mensdom aan een zijden draad hebben opgehangen. Er zou bijvoorbeeld enkele duizenden jaren geleden, toen er nog maar weinig mensen waren, slechts een culturele trend in de richting van opvoeden tot homoseksualiteit hebben hoeven ontstaan (welke mode is bij de mens niét mogelijk?) om de mensheid tot uitsterven te brengen.

Nergens in de natuur zien we zo'n grote zorgeloosheid, zo'n gok met het toeval.

Zou de natuur bij de zo gecompliceerde mens bij wie zij zoveel doelmatige en eindeloos precieze reactiemechanismen heeft gecreëerd, die erfelijk worden meegegeven, de slordigheid hebben begaan om dat mechanisme, waardoor het voortbestaan van dit schitterende wezen veilig gesteld zou worden, namelijk de voortplanting, aan het toeval over te laten? Heeft zij bij de mens, haar hoogste product, vergeten te doen wat zij bij de dieren wel heeft gedaan: een erfelijke heteroseksuele gerichtheid aan te brengen?

De oude Grieken

Homofiel gedrag was in een zekere periode mode in bepaalde kringen, maar was beslist niet de voorkeur of het nastrevenswaardige doel van de meerderheid. Het excentrieke en afwijkende komt in de literatuur sterker naar voren dan het onder de bevolking leeft.

Aangeboren heteroseksualiteit

Het idee dat de mens door opvoeding heteroseksueel zou worden en dat zijn aangeboren homoseksuele component zou zijn verdrongen, doet overigens erg gekunsteld aan, als wij ons realiseren hoe normalerwijze de heteroseksuele partnerkeuze tot stand komt. Het lijkt er eerder op dat de ontwikkeling naar heteroseksualiteit automatisch - instinctief - verloopt; onweerstaanbaar wordt op een gegeven moment, in de puberteit het duidelijkst, de aantrekkingskracht van de andere sekse gevoeld, ook bij mensen die geen seksuele vorming hebben gehad !

En wat nog meer pleit voor een erfelijk vastgelegde heteroseksualiteit: bij jonge mensen die psychisch zonder neurotische remmingen en frustraties zijn, zonder minderwaardigheidscomplexen en innerlijke spanningen, zien we nooit een ontwikkeling naar homoseksualiteit optreden. De psychisch evenwichtige wordt automatisch heteroseksueel; homoseksuele neigingen komen alleen voor bij mensen met neurotische problemen.

Vorbijgaande "biseksualiteitsperiode"

We kunnen wel een bepaalde uitleg van de biseksualiteitstheorie accepteren die inhoudt dat de puber tijdens zijn ontwikkeling naar biologische en psychologische volwassenheid een fase passeert waarin hij of zij tijdelijk erotisch gericht kan zijn op *objecten* van de eigen sekse. In die fase is dus de seksuele ontwikkeling hoogstens halverwege en is het eigenlijke object, de andere sekse, nog niet of nauwelijks ontdekt. Een jongere die deze fase doormaakt zou in zekere zin biseksueel kunnen genoemd worden, maar met evenveel recht *veelvormig seksueel*.

Homofilie is juist het gevolg van het blijven stilstaan van de persoonlijkheidsontwikkeling in die periode.

Met het aangeven van de mogelijkheid van erotische gevoelens voor de eigen sekse in die ontwikkelingsfase wil overigens niet gezegd zijn dat ieder kind die gevoelens dan ook zou beleven. Meestal zijn er speciale omstandigheden die homo-erotische gevoelens in die periode oproepen. De zogenaamde voorbijgaande biseksualiteit is daarom een onrijpe, infantiele vorm van seksuele emotionaliteit.

6. Geschiedenis van de psychologische inzichten in homofilie

Alfred Adler de *ontdekker* van het minderwaardigheidscomplex beschreef homofilie als gevolg van zo'n complex. Homofiel-voelenden hadden volgens zijn waarnemingen steeds een minder-waard-gevoel over hun man- of vrouw-zijn. Een andere geleerde psycholoog zag in homofilie *een op grond van angst voor de andere sekse verdrongen heteroseksualiteit*. Hij vond homofilie *een neurotisch verschijnsel (stoornis in de geestelijke constitutie, in de regel ten gevolge van een psychotrauma, zich uitend in verschijnselen die een schijnoplossing vormen van dat conflict)*. Homofilie noemde hij een *psychisch infantilisme* en hij gaf aan dat het wezen van het homofiele gevoel te maken had met ongeluksgevoelens.

Latere psychoanalytici

De nieuwe generaties van psychotherapeuten bouwden voort op deze observaties en

theorieën. Psychiater Bergler observeerde het zogenaamde *psychisch masochisme* van de lijder aan dit soort complex. Hij herkende een soort van zelfkwelling in het homofiele gevoelsleven en contactzoeken, een onbewuste drang om zichzelf afgewezen te voelen en om onlustvolle situaties en ervaringen te *verzamelen*.

De statistische resultaten geven een feiten-ondergrond voor een homofilietheorie. Zij zijn des te harder omdat zij zijn gevonden bij uiteenlopende groepen van homofiel-georiënteerden en in verschillende landen.

Neurose-opvatting ouderwets?

Dat wordt nogal eens beweerd door diegenen die de opvatting huldigen dat homofilie normaal is. De nieuwere homofilie-inzichten zijn vrij jong, misschien een dertig jaar. Het is onjuist dat wetenschappelijk zou zijn aangetoond dat homofilie normaal is. Op de vraag om die bewering hard te maken blijven zij meestal het antwoord schuldig. Wij denken dat iedereen die kritisch en onbevagen probeert de onderzoeksliteratuur op dit punt door te nemen, de conclusie zal delen dat alles wijst in de richting van een neurotische stoornis. Dat dit zo weinig gebeurt komt door de heersende modegolf op dit gebied. Dat is jammer omdat juist de laatste tijd veel meer dingen inzichtelijk zijn geworden en de fatalistische houding ten opzichte van de onmogelijkheid om er iets aan te doen helemaal niet meer nodig is.

7. Het homofiele minderwaardigheidscomplex

Het kind is van nature ik-gericht, of met andere woorden gezegd, het kind heeft een sterk ik-belangrijkeheidsgevoel. Hier komt uit voort dat het kind zich sterk met andere kinderen vergelijkt en zich gauw in die vergelijking tekort gedaan voelt. Voelt het zich gewaardeerd dan is het tevreden en blij maar bij weinig liefde of waardering voelt het zich snel minder waardevol of helemaal niet de moeite waard. Een minderwaardigheidsgevoel wordt na verloop van tijd waarin kind of puber regelmatig zulke ervaringen opdoet tot een chronisch gevoel. Het wordt een diepgewortelde overtuiging en die gaat als een tweede ik een eigen leven leiden.

Dan blijkt het hardnekkig te blijven voortbestaan en kan het zelfs door alle waardering en succes niet meer ongedaan gemaakt. Het gevoel is nu tot een *complex* geworden.

Zelfmedelijden, zelfbeklag

Als het kind zichzelf is gaan zien als een persootje dat in een belangrijk opzicht onderdoet voor anderen en niet van tel is, een dergelijke situatie van niet-geliefd zijn zou kunnen *accepteren*, zou het wel verdriet meemaken maar toch zou het na het proces van acceptatie weer zijn innerlijk evenwicht en aangeboren levenslust terugvinden. Zo'n manier van reageren is echter moeilijk te rijmen met de aangeboren ik-belangrijkheid van een kind of puber. Meestal reageert het met een veel ik-gerichtere emotie. In het zelfmedelijden tracht het ik zichzelf te troosten, een vorm van liefde te geven. Zelfbeklag uit zich in woorden, tranen en een zielige houding.

Het klagende kinder-ik in de volwassene

Zelfbeklag kan een opluchtende werking hebben, tranen van zelfmedelijden en klachten kunnen helpen om een verdriet te verwerken. Kinderen en pubers die een lange tijd alleen rondlopen met een gevoel van achteruitstelling luchten hun hart echter vaak niet tegenover een vertrouwde persoon. Het gevolg is dat zij hun verdriet vanbinnen blijven voelen. Het zich beklagende kinder-ik blijft zo in stand.

We hebben nu drie begrippen die elkaar ongeveer dekken: kind-in-de-volwassene, minderwaardigheidscomplex en zelfbeklag-gewoonte. Deze dingen vinden we bijna altijd terug in de geest van mensen die kampen met emotionele problemen en remmingen, die we gewoonlijk met het woord *neurotisch* aanduiden. De volwassenwording van de persoon wordt afgeremd door dit *kind*, met name op gebieden waarop het *kind* zich blijft bewegen. Is een *complex* sterk dan maakt de totale persoonlijkheid een onvolwassen indruk. Van de homofiele mens wordt gezegd dat hij op zijn vijftigste emotioneel niet verder staat dan in zijn tienerjaren. Een laatste hier te noemen kenmerk is de egocentrische instelling. Een groot deel van de psychische

aandacht gaat uit naar het eigen arme ik. Gevoelens van liefde voor anderen, van interessen voor anderen, maken bij deze ik-gerichtheid natuurlijk veel minder kans.

Het homofiele minderwaard-complex

Minderwaard-complexen of vormen van het innerlijke *klagende kinder-ik uit het verleden* zijn legio (ontelbaar). Eén daarvan is het homofiele minderwaardigheidscomplex. Homofilie is dus op zichzelf geen apart verschijnsel, afgezien van het symptoom van de homoseksuele lustgevoelens, maar een van de varianten van neurotisch gevoelsleven. De puber die homoseksuele interessen gaat krijgen, heeft een minderwaardigheidsgevoel over zijn geslachtsidentiteit, over zijn mannelijkheid of vrouwelijkheid. De jongen voelt zich in vergelijking met andere jongens de mindere in jongensachtigheid, flinkheid, stoerheid, sportiviteit, durf, kracht; het meisje de mindere in vrouwelijkheid, fijnheid, aantrekkelijkheid. Op deze regel komen nogal wat variaties voor, maar de hoofdlijn zit er steeds weer in. De mindere jongensachtigheid of mannelijkheid, meisjesachtigheid of vrouwelijkheid wordt vooral gevoeld op grond van het besef niet werkelijk *thuis te horen* in de mannen- of vrouwenwereld, niet echt *een van die andere mannen of vrouwen te zijn*. Dit speciale minderwaardigheidscomplex groeit meestal in de voorpuberteit en puberteit, dat wil zeggen tussen 8 en 16 jaar (met een piek in de periode tussen 12-16 jaar). In de latere homofiel-voelende volwassene is dit speciale type van zich beklagenswaardig voelend kinder-ik nog in zijn geheel aanwezig, inclusief zijn fantasieën, frustraties, visie op zichzelf en anderen.

Waarom is het homo-gevoel een seksueel gevoel?

Vanuit minderwaardigheidsgevoelens worden anderen van dezelfde sekse vertekend bekeken. Die anderen lijken méér: flinker, meer mens; in het geval van meisjes: vlotter, meer het vrouwelijke ideaal. De nadruk bij die visie op anderen kan liggen op hun uiterlijk maar ook op hun gedrag, hun optreden. De seksegenoten worden *geïdealiseerd*. Een zekere mate van idealisering van seksegenoten tijdens de puberteit is normaal.

Zijn mannelijkheid en vrouwelijkheid culturele vooroordelen?

Hier komen we niet uit onder een opmerking over de modieuze theorie dat zulke mannelijke en vrouwelijke ideaalbeelden en rollenpatronen de voortbrengselen zijn van opvoeding of cultuur en dat er geen reden zou zijn om door te gaan met kinderen volgens die patronen zogenaamd te *indoctrineren*.

Voor onze verklaring van homofilie is het niet zo belangrijk of het mannelijkheids- en vrouwelijkheidspatroon al of niet een natuurlijke gegevenheid is. Homogevoelens ontstaan namelijk op basis van een zich in de mannelijkheid of vrouwelijkheid tekort voelen schieten; dus door vergelijking met anderen. Dat neemt niet weg dat de stelling die zoveel wordt verkondigd, dat er geen verschillen zouden zijn in psychologisch opzicht, tussen jongen en meisje, tussen man en vrouw, behalve de door de opvoeding aangekweekte, volstrekt onhoudbaar is.

Mannen en vrouwen zijn in alle culturen en tijdperken over de hele wereld verschillend in enkele fundamentele gedragsbeelden en de meest voor de hand liggende en sluitende verklaring voor dit gegeven is erfelijkheid. Mannen en jongens zijn meer ingesteld op een dominerende, leidende rol in het openbare, sociale leven, zij zijn meer dan de vrouwen de *vechters* (in de verschillende betekenissen van het woord), zij zijn meer dan vrouwen ding- of zaakgericht. Vrouwen zijn meer persoonsgericht, reageren meer op gevoelsprikkels, en hebben een meer zorgende belangstelling. Er zit dus meer dan een kern van waarheid in de zo verguisde traditionele rolvoorstellingen van de jongens, als de flinke, of liever de leidende, de ondernemende, en van de meisjes, als de zorgende, de lieve. Dat wil niet zeggen dat deze verschillen overdreven moeten worden en ook niet dat er uit die verschillen starre regels afgeleid zouden kunnen worden over de concrete bezigheden die wel en die niet bij een jongen of een meisje zouden passen.

Het wil wel zeggen dat het benadrukken van de gelijkheid van de seksen en het afleiden van starre gelijkheidsregels voor alle sociale en andere bezigheden, zoals dat van politieke

en andere zijde in de westelijke wereld wordt gepreekt, onnatuurlijk is.

De dimensie mannelijkheid of vrouwelijkheid leeft diep in elk mens. We kunnen dit opnieuw opmerken bij de kinderen, die door hun opvoeding juist niet zo sterk in de richting van hun natuurlijke rol van jongen - of van meisje - zijn opgevoed. Meermaals hebben we meegemaakt dat bijvoorbeeld vrouwen die fel uithalen tegen de *opgedrongen vrouwelijke rol* zich in die rol in feite minder waard voelen en voor andere vrouwen toch een gevoel van bewondering hebben.

We kunnen het nog van een andere kant benaderen. Jongemannen en jonge vrouwen die psychisch evenwichtig zijn, levensblij en met een normaal, rustig zelfvertrouwen, blijken nooit problemen te hebben met hun *rol* van man of vrouw. Zij ervaren een bepaalde mannelijke of vrouwelijke oriëntatie op veel gebieden van gedrag en belangstelling als natuurlijk en daarop aansluitend hebben zij geen moeite met het zogenaamde *traditionele* rollenpatroon man-vrouw. De basisverschillen tussen man en vrouw kunnen in hun onderlinge verstandhouding naar tijd en omstandigheden weliswaar op verschillende manier worden uitgewerkt, maar zij moeten de relatie blijven richten. Stappen wij er geforceerd van af, dan zal de man-vrouw-verhouding voorspelbaar gaan lijden aan spanningen die geen van beide seksen zullen bevredigen.

Waarom is het homofiele gevoel van seksuele aard?

Er is een natuurlijke drang om zich te vereenzelvigen met de sekse die men heeft. Anders omschreven: een jongen wil bij de jongens en de mannen horen, een meisje bij de meisjes en de vrouwen. Erbij horen is namelijk, als jongen of meisje voor vol worden aangezien, gewaardeerd en erkend.

De zich zielig voelende puber of adolescent zoekt dus eigenlijk naar contact, begrip, waardering en koestering. In dat stadium kan de pathetische behoefte aan warmte vanzelf tot het verlangen naar erotische aanrakingen leiden. De koppeling van het contact-zoeken en erotiek is gelegd.

Het hunkerende verlangen naar zo'n ander is dus passief; het is niet vrolijk, zoals normale verliefdheden tussen de seksen kunnen zijn. Het is verder strikt ik-gericht, egocentrisch.

Onverzadigbare drang

Veel homofiel-georiënteerden voelen hun seksuele drang als een obsessie, die al dan niet chronisch is of in vlagen opkomt. Hierin herkennen we dwangmatigheid, dezelfde dwangmatigheid die we tegenkomen bij andere neurotische stoornissen, zoals fobieën, obsessievolle toebereidingen en dwangneurosen. Het dwangmatige karakter van deze gevoelens zorgt ervoor dat deze mensen weinig innerlijke rust vinden. De drijvende kracht is immers het onbevredigde gevoel van minder-zijn, van geen werkelijke aandacht te krijgen. Zelfbeklag is de motor van de hunkering. Daarom is een homofiele relatie niet de oplossing van de hunkering, van de onrust. De ideale warmtegever wordt nooit gevonden, hij bestaat slechts in de kinderlijke fantasie van de mens die aan dit complex lijdt. De zogenaamde *trouwe* homofiele vriendschap blijkt verder een mythe te zijn. De realiteit is dat homofielen krachtens hun geaardheid uit zijn op vele partners.

8. Ontstaan van het homofiele complex: de man

Sommige mensen ontwikkelen in hun jeugd een achterstellingscomplex. Het typische aan het homofiele complex is dus dat het een minderwaardigheidsgevoel insluit op het gebied van de geslachtelijkheid, de zogenaamde seksuele identiteit. Waarom lopen sommige mensen in hun jeugd een homofiel complex op? Een jongen kan zich minder gaan voelen in jongensachtigheid als hij te bezorgd en te beschermend is opgevoed door zijn moeder en als zijn vader te weinig belangrijk is geweest in zijn opvoeding. Meestal was het een combinatie van dergelijke opvoedingswijzen die de bodem vruchtbaar hebben gemaakt voor het ontkiemen van het homofiele complex.

Schuld?

Het is goed na te denken over de schuldvraag. Het kan er op lijken dat wij de beschuldigende vinger uitsteken naar de ouders.

Dat doen we niet en dat kunnen we niet doen, omdat wij niet meer doen dan het aangeven van bepaalde verbanden, anderzijds omdat persoonlijkheidszwakten of tekorten bij ouders van mensen met een homofiele gerichtheid hen niet zonder meer als schuld mogen aangerekend worden. Ook deze ouders zijn product van hun opvoeding en jeugd-omstandigheden. Vanzelfsprekend schakelen wij de vrije wil niet uit; dus gaan wij ervan uit dat bij persoonlijkheidszwakten dikwijls een bepaalde mate van schuld meespeelt, maar dat geldt voor alle zwakten. Mensen met neurotische gevoelens kunnen soms vast blijven zitten aan zelfbeklag over wat hun ouders hen hebben aangedaan. Christenen hebben nog een extra reden om te trachten af te rekenen met eventueel in hen levend beklag over hun ouders, *zij zien in dat zij moeten vergeven*. Klagen over de fouten van ouders of anderen kan ook verhinderen dat iemand zijn verantwoordelijkheid voor bepaalde gedragingen voor zichzelf of voor zijn nalatigheid om ze te bestrijden op zich neemt.

Moeder te bindend

In 2/3 van de gevallen was moeder tegenover haar zoon te *bindend*. Deze invloeden maken de jongen onzelfstandig en smoren zijn ondernemingslust en durf.

De afwezige vader

In geen enkel van de bestudeerde geval was er een goede, normaal te noemen verstandhouding met de vader. Meestal was die te afstandelijk, te weinig betrokken bij zijn zoon.

Niet alleen de ouders

Over de grote groep gezien lijkt de vader-factor nog belangrijker dan de moeder-factor. De kans op een homofiele ontwikkeling stijgt echter aanzienlijk als een zoon door een combinatie van beide factoren wordt beïnvloed. Als regel is homofilie het effect van gecombineerde tekorten van de ouders. Het is vaak een verwijderd effect van disharmonieën in het gezin. De persoonlijkheid van de ouders en hun opvoedingswijze zijn overigens niet de enige voorbereidende factoren. Zelf-visies van lelijkheid of lichamelijke zwak-zijn zijn sommige van die factoren die mee kunnen gespeeld hebben.

9. Ontstaan van het homofiele complex: de vrouw

De situatie van het meisje dat later lesbische gevoelens krijgt, is in meerdere opzichten *een spiegelbeeld* van die van de jongen, alhoewel bij de vrouw vaak een gevarieerder patroon van voorbereidende factoren meespeelt dan bij de man.

Moeder: weinig sterke band

Vele vrouwen met lesbische gevoelens voelden zich in hun jeugd niet door hun moeder begrepen. In vele variaties komen deze gevoelens van afstand tegenover moeder naar voren. Moeder vervult voor het meisje de belangrijkste rol bij de ontwikkeling van het zelfvertrouwen als vrouw.

Vader

Sommigen van hen hadden een overdreven hechte band met hun vader, waren zoveel als zijn *vriend*, maar andere homofiel-voelende vrouwen dachten in zijn ogen weinig mee te tellen of werden dikwijls bekritiseerd of minachtend behandeld. Daardoor ging het kind vanuit een compensatiedrang nog al eens een mannelijk gedragspatroon ontwikkelen. Ook hier kan er verder van een lelijkheidscomplex sprake geweest zijn, waardoor men zich als vrouw minder aantrekkelijk ging voelen. De centrale factor voor de ontwikkeling van lesbische gevoelens is dus bij de vrouw, de vergelijking met anderen geweest, net als bij de man.

10. De werking van het homofiele complex

Over de werking van het homocomplex, zowel bij mannen als bij vrouwen, kunnen we enkele algemeenheden opstellen:

- 1) Het vriend- of vriendin-zoeken herhaalt zich; hoewel dat zich bij vrouwen minder voordoet. De klacht-gevoelens, de onbevredigdheid, jaagt voort naar nieuwe illusies.
- 2) Homoseksuele verlangens en de daarmee samenhangende behoeften aan warmte en troost worden gevoeld als het mooiste en diepste wat er in het gemoedsleven kan bestaan. Toch is dit zelfbedrog. De homofiele gevoelens hebben met echte liefde weinig te maken. Zij zijn zelfgericht en dit komt duidelijk tot uiting als we de manier bekijken waarop homofiele relaties dikwijls eindigen.

De ander heeft een functie voor het eigen kinderlijke ik, maar als persoon zelf staat men vaak onverschillig tegenover hem (of haar).

De illusie dat men wel op deze manier kan beminnen, laten vele mensen met deze oriëntatie zich net zo moeilijk ontnemen als de alcohol- of drugsverslaafde. De weerstand tegen het opgeven van wat niet méér kan zijn dan een infantiele wensdroom, wordt evengoed gevoeld door mensen die er niet achter staan. Ook zij schommelen vaak tussen afstand willen doen en tóch liever niet.

3) Neurotische mensen lijden aan een zelfbeklagneiging. De dramatische gevoelstoon is bij homofiel-voelenden bijna altijd goed merkbaar. Ze hebben vaak contactmoeilijkheden en dergelijke. Echte blijheid staat lijnrecht tegenover deze klaag-geneigdheid.

4) Homofiel-georiënteerden vragen vaak aandacht op uiteenlopende wijze. Het kind-in-de-volwassene klampt zich aan anderen vast. Die aandachtsdrang is een automatisme. Ze heeft tot doel een beschermende en medelijdende houding van de anderen te provoceren.

5) Egocentrisme is een ander, algemeen neurotisch kenmerk. Het denken en voelen draait grotendeels om het eigen ik, waardoor niet-ik-gerichte interessen en gevoelens van echte liefde en sympathie voor anderen geblokkeerd worden.

6) Het klagende kind in de mens houdt het geestesleven in meer dan alleen seksueel opzicht onvolwassen en onrijp. De kinderlijkheid van de gevoelens, gedragstendenzen en denkwijzen van mensen met een homocomplex overschaduwde hun volwassen kanten.

7) Het ten dele kind-zijn-gebleven sluit de verhouding tot de ouders in. Vandaar dat mannen met dit complex nogal eens de spreekwoordelijke moederbinding hebben of zijn blijven hangen in een verwijtende, verbitterde houding tegenover hun vader. Voor de vrouw gelden gelijksoortige regels.

8) Het kind-in-de-volwassene bewaart in dit complex de infantiele houding en gevoelens ten opzichte van de *andere sekse*. De man kan als de puber die hij vroeger was een hekel blijven hebben aan vrouwen, die hij als indringsters in zijn leven is blijven zien.

Soms ziet hij ze ook als mededingsters, die hem zijn vrienden afnemen; ofwel voelt hij zich nog steeds minder waard en angstig tegenover hen, omdat hij zich schaamt voor zijn zogenaamd mindere mannelijkheid. Ofwel ziet hij vrouwen nog steeds als beschermende, moederlijke, aandachtgevende figuren. Op soortgelijke gronden heeft het kind-in-de-vrouw met lesbische gevoelens vaak een bepaalde mannenhaat, al of niet gemengd met mannenangst.

9) Deze mensen aanvaarden dus moeilijk hun eigen seksuele identiteit. De man voelt alles wat te maken heeft met man-zijn of met de mannenrol als iets dat meer bij andere mannen past dan bij hem; bij de vrouw is het vice versa. Het is niet zo dat deze mannen zich in hun hart vrouw zouden voelen en de vrouwen man.

10) Tot slot kan het geen kwaad om nogmaals op te merken dat het speciale gevoelscomplex in de totale persoonlijkheid huist. De persoon valt niet samen met zijn of haar homocomplex, ook al doen enkelen van hen als geheel onvolwassen aan. Deze studie gaat over de stoornis binnen een persoon en kan dus ook geen uitspraken doen over de totaliteit van die persoon. Het belangrijkste en meest interessante van de mens is precies die niet-neurotische zijde; de *werkelijke* persoonlijkheid. Wat we in de praktijk zien is dikwijls een mengeling van de kinderlijke en de volwassen persoonlijkheid.

11. De weg van de verandering

Moet iemand met een homofiele oriëntatie zichzelf dwingen om seksueel voor het andere geslacht te gaan voelen? Zo ligt het niet helemaal. Forceren zou misschien slechts in één opzicht moeten gebeuren, namelijk in het zichzelf eerlijk en zonder terughouding leren zien zoals men is en daarna in het volhardend bestrijden van de als verkeerd herkende gevoelens-, denk- en gedragsgewoonten. Het proces van verandering is te vergelijken met het bestijgen van een trap, waarvan het einde nog niet goed te zien is. Elke trede moet op zijn beurt genomen worden en over het eventuele doel van een huwelijk moeten we ons van tevoren maar niet te druk maken. Sommigen komen daar aan toe, anderen niet, of in elk geval langere tijd nog niet.

De eerste fase is het ontgroeien van de homogerichtheid. Dit duurt meestal enkele jaren, want homogevoelens hangen vaak stevig en diep samen met een totaal van kinderlijke tendensen. Zij nemen dan ook in sterkte af naargelang het kind-in-de-volwassene een minder overheersende factor in de geest gaat worden.

Zelfinzicht en bestrijding

Het lijkt moeilijk om een homofielcomplex te overwinnen zonder zelfinzicht. De betrokkene moet inzicht krijgen in zijn infantiele *ik*, in zijn verslaafdheid aan zelfmedelijden, sympathie-vragen, kinderlijke egocentrie en in de manier waarop deze dingen zich uiteten in de relatie met anderen. Bij toenemend zelfinzicht en groeiend vermogen om zichzelf kritisch waar te nemen, komt er dikwijls meer innerlijke vrijheid ten opzichte van dit complex. Nu volgt een tijd van strijd. De kracht van het complex wordt verzwakt als de egocentrische neigingen niet meer worden gevoed maar worden tegengegaan. Een fatalistische instelling ten aanzien van de veranderbaarheid van homofilie is in ieder geval onterecht.

12. Voorkomen

Het klinkt menslievend om te zeggen dat homofilie moet aanvaard worden, of, nog grotere dwaasheid, dat ze gelijkberechtigd zou zijn aan de normale huwelijksverhouding. Maar diegenen die hier zo warm voor lopen hebben geen oog voor het verdriet dat met homofilie vaak gepaard gaat. Zij staan kennelijk onverschillig tegenover het lot van pubers en adolescenten die het gevaar lopen om in belangrijke sectoren van hun leven te mislukken, door in een homofiele oriëntatie vast te lopen. Over het voorkomen, de preventie, denken zij niet na.

Uit onze uiteenzettingen kan men al een en ander afleiden over de preventie. De eerst aangewezenen om een scheefgroei te voorkomen zijn de ouders. Zij dienen zelf het voorbeeld te geven van een normale man-vrouw-relatie.

Als hun huwelijk goed is en als zij erin slagen om een gezellige en opgeruimde sfeer te scheppen, brengen zij de kansen op het ontstaan van neurotische complexen sterk terug. Wat de opvoeding in striktere zin betreft, is het belangrijk dat zowel vader als moeder een jongen willen zien en behandelen als jongen en een meisje als meisje. Dat betekent geen dwingen in een *voorgeschreven rol* maar zich ongeveer aansluiten bij de natuurlijk gegeven sekse-verschillen. Het belangrijkste is echter dat een jongen door zijn vader (en moeder) als *jongen* wordt gewaardeerd en dit ook kan merken, en een meisje als *meisje*.

De puberteit is gevoelig voor het ontwikkelen van mannelijk respectievelijk vrouwelijk zelfvertrouwen. Op die leeftijd kunnen ook buitenstaanders een goede of verkeerde invloed uitoefenen. Onderwijzers en leraars kunnen soms een goede bijdrage leveren ter versterking van het gezonde mannelijke of vrouwelijke zelfvertrouwen. Zij kunnen bemoedigend werken, een kind over drempels heen helpen.

Een goede voorlichting heeft ook een preventief aspect. Pubers met minderwaardigheidscomplexen of onzekerheden over hun zogenaamde seksuele identiteit, krijgen een deprimerende klap als een *voorlichtende leraar* op school vertelt, *dat homoseksualiteit in iemand zit en in de hersenen verankerd is*. Zulke nonsens pinnen een kind vast op zijn twijfels en ze kunnen onbesliste ontwikkelingen in de verkeerde richting helpen omslaan. Hoort een kind daarentegen, dat het een kwestie is van een ontwikkelingsstadium, en dat echte (aangeboren) homofilie niet bestaat, dat het een vorm van zich minder voelen is, die men zoals veel andere zwakten kan overwinnen, dan heeft de voorlichter een positieve weg aangewezen.

- Samenvatting van de brochure "Gevaarheid of Scheefgroei?" van Dr. G.J.M. van den Aardweg uit Nederland. Hij studeerde psychologie in Leiden en promoveerde in 1967 aan de universiteit van Amsterdam. Sindsdien is hij werkzaam als psycholoog-therapeut. Zodoende gaan theorie en praktijk bij hem harmonisch samen. Hij publiceert in vaktijdschriften in binnen- en buitenland, onder andere over neurose, delinquentie en homofilie. Ook schreef hij verschillende boeken.

- Dr. van den Aardweg benadert homofilie als psycholoog, dat wil zeggen zonder vooroordelen vanuit geloof of maatschappelijke opstelling. Consequent bewandelt hij de weg van de geordende menselijke ervaring. Zijn conclusies staan op de grondslag van proefondervindelijke waargenomen feiten. Daardoor is zijn uiteenzetting voor iedereen toegankelijk. Dit is een verademing in het zo gepolariseerde gesprek over homofilie in onze samenleving.

